

Locuint'a Redactorului:

si
Cancelari'a Redactiunii:e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespun-
dintii regulari ai „Federatiunii“
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominic'a, demaneti'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brele pentru fiesce care publicati-
uoe s'paratu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 15/27 maiu 1868.

Tratatulu de vama si comerciu cu Prussi'a se
inchiaia asiè dara dupa voi'a unguiloru. In siedinti'a
de asta-li a casei represintantiloru Ungariei se primu,
fâra neci una observare, raportulu comisiunei cen-
trali, in intielesulu cârui-a la titulu se va pune in
locu de „Maiestatea Sa imp. regesca“: „Maiestatea Sa
imperatulu Austriei si regele apostolicu alu Un-
gariei“; era espressionile: „Austri'a“ si „staturile mo-
narciei austriace“ — se voru schimbâ in totu loculu
cu „teritoriulu ambeloru staturî a le Maiestâtii sale
imp. reg. apostolice.“ Éca aci rezultatulu consuati-
rei deputatiloru unguiri, de care amintiram in nrulu
tr. Avemu sè insemnâmu aci, câ aceste modificâri,
acum primite, s'au facutu cu prelabilea invoie
prea'nalta a Maiestatei Sale. Totu in scurt'a siedin-
tia de asta-di respunde ministrulu justitiei la cunos-
cut'a interpelatiune a deputatulu (sasu) Gulu, in pri-
vinti'a legiloru de presa vigente in Transilvani'a.
Dlu ministru se bucura, câ si sasii s'au saturatu de
acele legi, si promite, câ inlata ce va fi pertratatu
proieptulu de procedura, se voru face despusetiunile
necesarie pentru intruducerea legiloru unguresci de
presa si in Transilvani'a.

Adeveru, câ unui poporu, si daca este aruncatu,
fâra de voi'a lui, sub unu guvern u carele, nu i
se pote subtrage dreptulu de a pretinde, pentru sa-
crificiele sale, tote imbunetâtrile possibili, fâra de a
prejudicâ prin acest'a celorlalte drepturi a le sale,
calcate si violate prin aruncarea lui sub acelu guver-
nu. D'in acestu punctu de vedere dora s'ar' mai potè
justificâ interpelârile unoru omeni de prin Ardealu
si promptudinea guvernului de a face ce-i place in
acea tiera, pre bacea indemnitàii capetate de la die-
ta. D'in parte-ne inse, consultâmu guvernului, ca
inainte de ce ar' merge mai departe cu despusetiuni-
le sale in acea tiera autonoma, sè urgeze mai antèiu
deslegarea cestiunei de dreptu publicu. Pentru indre-
ptariu i tragemu de nou atentiunea la *Pronunciamentulu
intielegintiei romane d'in Blasiu*, care pronunciamentu
este alu intregi natiuni romane, manifestatu de re-
petite ori, si care, nu ne indoimu, se va mai repeti,
se va mai dà pre fatia, se va mai aduce la publici-
tate d'in partea toturoru Romaniloru, de prin tote
locurile, si acest'a cu atât'a mai virtosu, câ-ci multi
d'intre unguiri ni dîcu, câ natiunea nostra este mul-
ticimta. Sè li aretâmu dara si acestor'a care este mul-
tiemirea nostra; sè le poducemu cu tota ocaziunea,
pre tota diu'a, daca se pote, gravaminele nostre
pretinsuniile nostre, ca nimene sè nu ni pota imputâ:
câ nu le cunosece, câ nu scie ce voimu. Care a urma-
ritu cu ce-va atentiune luptele politice a le Romani-
loru si pasii câti i-au facutu ei, voru fi sciindu câ
acea ce pretindu ei asta-di s'au repetitu de nenum-
rate ori, si numai maliti'a, numai inganfarca i face
pre unguiri sè ne neconsidero intru atât'a, in câtu sè
zeci nu voiesca a ne precepe.

Cu Croati'a curgu pertratârile. In nr. viit. vomu
supune apretiarei o. cetitoriloru nostri elaboratulu de-
putatiunei regnicolari croate asiè precum lu-impar-
tescesce „Agr. Ztg.“ Pan'atunci observâmu numai, câ
cu tote câ acesta deputatiune a emanatu d'in repre-
sentanti'a fortiata filomagiara, pretinsuniile ei nu prea
convinu cu voint'a unguiloru de la putere. Sè mai
sperâmu câ unguirii voru procedu candu-va si fatia
cu noi celu putienu cum procedu fatia cu Croati'i?

Diurnalistic'a unguresca, ce stâ in soldulu gu-
vernului actuale, si cu deosebire foi'a de sera „Esti
Lap“, — carea de la infintiarea ei si pana asta-di
n'au avutu altu rolu de câtu cel'a alu pilaritiei, a le
carei-a argumente sunt insultarea si dictionariulu
toturoru trivialitâtiloru, — nu inceta a inregistrà

felu de felu de sciri cornurate despre Romani'a. In
nr. de asta-di, foi'a numita areta Principatelor
romane una deosebita atentiune. — Intreg'a ei
revista politica vaieza scrierea impartesita de mai
multe diurnale: câ atâtu Franci'a câtu si Angli'a au
respunsu cu multa prevenire la dechiaratiunea Au-
striei, si asiè ambele poteri numite spriginescu pre
Austri'a intru pretensiunea: ca cabinetulu de Bucu-
resci sè retraga not'a demintitoria, ce indreptase Go-
lescu contra consululu generale, br. Eder. Vremu
sè credemu, câ tote aceste-a suntu numai scor-
niture, si sperâmu a capetâ, nu preste multu, in-
tarire in credint'a nostra: câ atâtu Franci'a câtu
si Angli'a se porta cu mai multu respectu fatia
cu trebile interne ale Romaniei, de câtu domnii
Beust si Andrásy.

De pre terenulu politice externe insemnâmu,
câ in cercurile guvernamentali domnescu simtiri de
pace, fâra de a se pierde inse d'in vedere — pusc'a.
Se vorbesce de una aliantia intre Angli'a, Prusi'a si
Russi'a contra Franciei, in casulu candu acest'a ar
incepe resboiu, contra cui, nu se spune.

Piramidele dualistice, un'a in Pest'a, alt'a in Vien'a.

II.

Sub raportulu feudalulu au fostu totu un'a: a fi
asupritu de cavaleri magiari ori de cavaleri romani,
pentru câ aristocrati'a romana primitiva, precum si
ceea ce aveâ sè se nasca in decursulu secleloru bar-
bare, erâ neincetatu coplesita de oprimatorii magiari,
si prin donarea bunuriloru imense si prin titluri no-
bilitarie deveni cucerita intereselor feudalulu si pre-
facuta in nobletia ungaru. Poterea fû concentrata
in manile claseloru superioare, si singura nobletia fû
considerata de apta spre a fundâ supremati'a popore-
loru; asiè poporul romanu si magiaru fû impartitu,
ca si nesce dobitoce degradat, intre domnitorii atroci
ai feudalismulu domolitu prin feru; prin feru s'au si
tenu in sclavia seculara. Hei, modulu romaniloru
de a cuceri poporele barbare a fostu cu totulu altulu;
ei dupa ce invingeau poporele, le domoliau si cuce-
riau prin intruducerea civilisatiunii, a limbei, a da-
tenelor, institutiuniloru si legiloru romane, prin
fundarea asiediaminteloru de prosperare materiala
si morala; poporele barbare se prefacau prin civili-
satiune pe nesciute in popore romane. Hei, domniloru
situatiunei! spuneti-mi, cuceritu-ati voi pe romani in
acestu modu, nimicitu-ne-ati voi pe noi de pre faci'a
pamentulu prin poterea vostra fisica si morala? Ati
cuceritu ce e dreptu pe capeteniele romane facundu-
le partasie la tote prerogativele suprematisatorie, si
immultîndu-ve numerulu asupritiloru. Pe noi roma-
nii inse nu ne-ati potutu cuceri, câ-ci ati fostu nepo-
tintiosi, n'ati avutu midilococe binecuvantate si umane
a le Romaniloru vechi. Elemintele domolirei vostre
au fostu barbarismulu, ignorantia si ferulu. Potut'ati
voi nimici limba nostra, geniulu romanu, datinele
nostre, moravurile nostre, legea nostra. **Nimicu d'in
tote aceste!** Câ-ci la nimicirea acestoru calitati mo-
rale s'aru fî recerutu éra-si poteri morale, si de ace-
ste n'ati avutu, ba voi insi-ve v'ati adaptatu d'in civi-
lisatiunea nostra, multu putiena, câtu au mai remasu
neatacata de furia barbariloru espirati. Baronii feu-
dali, magiari si romani, numai materialulu poporulu
romanu l'au cuceritu, maltratatu si tiranisatu, inse in
fati'a moralulu poporulu romanu au caditu nepo-
tintiosi la piciorle spiritulu de o vietia permanente.

Éca causele nostre morali, cari ne demanda
imperiosu, ca numai ca romani sè formâmu o parte
constitutiva a piramidei statulu, cari ne demanda
ca civilisatiunea, venitoriulu, sè nu-lu incredintâmu
nimenui, ci noi insi-ne sè dispunemu de ele, facèndu
parte integritoria d'in piramida constitutionalu. Ati
lasatu secelele de au trecut nefolosite, prim'a oca-
ziune erâ la desculecarea vostra in Panoni'a. Atunci
de ce nu ne-ati cuceritu nu numai materialminte,
dara si spiritualminte si moralminte, dupa mo-
dulu si procedur'a intreprinsa de romanii vechi,
de ce nu ne-ati magiarisatu cu civilisatiunea adu-
sa d'in Asi'a, de ce nu ne-ati stersu atunci de pre fa-
ci'a pamentulu, de ce nu v'ati ingrigitu atunci de

fundarea unui imperiu mare, contopindu tote popo-
rele in ras'a magiara? Nu, pentru-câ doctrina politi-
ciloru barbari a diferitu esentialminte de doctri-
n'a politiciloru romani; pana candu cei d'antâiu na-
valiau poporele cele civilisate ale imperiulu romanu,
macelau tote capeteniele lor, impartiau pamenturile
loru intre domnitorii cei atroci ai barbariloru, intro-
duceau sclavia si asuprirea, pana atunci cei d'in
urma se nesuiu a molcomi inimele cele ulcerate ale
poporeloru invinse, prin respandirea binefacitoru
pâci si ale civilisatiunei. De aceea si veduramu,
cum aceste doue rase: adeca ras'a asupritiloru ma-
giari si romani magiarisati, si ras'a poporulu asu-
pritu romanu si magiaru s'au perpetuatu intr'unu
sîru lungu de secle, fâra alta relatiune sociala, de
câtu sclavia de o parte, si asuprirea de ce'alalta
parte.

A dou'a ocaziune de a preface poporele asupri-
te, prin emancipatiune si cultura, in unu poporu po-
ternicu magiaru, erâ epoc'a nascendelu lumine de
cultura in Europ'a barbarisata. Ce e droptu, in se-
clulu alu doi-spre-diecele v'ati ingrigitu de intro luce-
rea unei culture, inse si atunci in locu de a a luce
numai singura cultura, ati adusu cu pretins'a cultura
de o data si pre Teutoni, pe Sasii de acumu, i-ati
immunitu cu privilegie, si asiè numerulu asupritori-
loru numai l'ati immultitu. Mai bucurosu ati datu
immunitati si alte privilegie immense altoru lapeda-
ture de neamuri immigratorie aici in decursulu
secleloru succesive, de câtu sè fiti imbratfisiatu pe a le-
verat'a basa, pe adeveratii mosneni si stâ pi ai impe-
riulu. De ce nu ati urmatu d'in seclulu alu patru-
spre-diecele pana cu inceputulu seculu presinte,
esemplele francesiloru? In Franci'a inca au esistatu
diverse popore, cu diverse limbe, inse la radiele cele
incalditorie ale asiediaminteloru de prosperare ma-
teriala si spirituala, tote acele rase s'au contopitu, in
decursulu secleloru, in unu poporu mare si stralucitu.
De ce n'ati urmatu esemplulu americaniloru, sè fiti
ajutatu poporulu romanu si magiaru, de secle deca-
diutu, umilitu si impilatu, ca aceste rase deposi-
nate sè-si uite de ur'a tiraniloru si de memori'a ne-
dreptatiloru, imbogatîndu-le materialminte si spi-
ritualminte prin faptorii cei potinti ai culturei
moderne, cari facura d'in americani cei mai escelinti
civi ai universulu; acolo tote produsele omenesci,
ca atâte consecintie binefacatorie ale mintii si ratiu-
nei libere si neincatenate, sunt in abundantia ne-
tiermurita, acolo tote poporele si-uita de suvenirile
loru natiunele in midilococe benefacitoru divine si
umane, ele binecuvanta numele americanu, si tote
sunt superbe de a fi numite americane. De ce ati tie-
nutu pe poporul romanu in lantiurile ignorantismu-
lui, de ce nu ati dezvoltatu in decursulu secleloru
facultatile materiale si intelectuale in favorulu ma-
giarismulu, in favorulu intemeiandulu imperiu ma-
giaru?

Acum dupa atâte secle lasate nefolosite, dupa
ce atâtu tempu ne-ati maltratatu trupulu, venit de
odata si pretindeti de la noi si abjurarea moralulu,
lapedarea numelu romanu, si dîceti, câ noi romanii
in numeru de trei milioane suntemu o nulitate politi-
ca. Spuneti-mi, straluciti domni ai situatiunei, cum
se pote numi acest'a efronteria insolinte? Aceste in-
solintie sè fia ore meritele secularie ale poporulu
romanu! ale acelu-a poporu, care in decursulu se-
cleloru cu bratiele sale cele vigorose s'au luptatu cu
fati'a pamentulu, l'au imbratfatu cu sudorile de sange,
ca sè produca neincetatu alimentele necesarie spre
sustienerea baroniloru si contiloru magiari si roma-
ni?! Aceste insolintie sè fia svarlitate in fati'a poporulu
romanu, d'in alu cârui-a sinu cavalerii feudali au re-
crutatu totu de un'a poteriile militari, cu bratiele lui
au sguduitu tronurile principiloru si regiloru natiu-
nali, si au susutienutu baronii si contii feudali im-
munitatile lor nobilitare si suverenitatea fatia cu
principii si regii natiionali? Aceste nedreptatiri sè fia
ore fructele secularie ale poporulu romanu, care cu
contingentulu sèu militarulu au participatu la tote
bataliele in contra turciloru, au participatu la tote
capritiurile revolutiunari ale cavaleriloru feudali, au
produsu d'in sinulu sèu beliducii ce mai straluciti,
cari de Europ'a intrega fura admirati, si facu mar-
garitariele cele mai superbe si frumoase ale istoriei
transilvane si ungaru?! Acum, dupa atâte secle de ti-

rania, dîceti, cã n'aveamu istoria, n'aveamu trecutu! D' apoi de unde s'au nascutu mîele de nobili armalisti romani? Acesti-a au resariu d'in participarea corpului intregu romanu la tote faptele trecutului, acesti opincari nobili sunt nesce imagini viue ale trecutului, alu acelu faptu neresturnabile, cã istoria patriei e si proprietatea natiunei romane. Cãndu dîceti, cã noi romanii n'aveamu istoria si trecutu, atunci afirmati o absurditate pagana; atunci potemu dice si noi cu dreptu cuventu, cã nici poporulu magiaru aservitu n'are nici istoria neci trecut, neci francesii, germanii, italianii si alte popore foste aservite n'au neci o istoria, ce aru dovedî era-si o absurditate inana. In susu au participatu in istoria patriei cavalerii feudali, in giosu au participatu poporulu in genere. In denumirea „Trecutu“ inse diferimu ca ceriulu de pamentu. Trecutul cavalerilor feudali au fostu tirania, despotismulu, asuprirea si deliciae lumesci; Trecutul poporului aservitu au fostu sclavia seculara. Inse Trecutu e cãlã, Trecutu e est'a. Unulu e plinu de nedreptãtîri, celu-laltu e plinu de lacrime. Sã convenimu, domniloru de situatiune, cã pamentulu acestoru tiere e adaptatu si cu sangele si sudoreu poporului romanu, si cumu-cã si noi romanii ne tiemem de acele popore, cari se dîcu a avè drepturi istorice, cumu-cã si pamentulu acestu-a pretinsu magiaru si ndatu si de sange romanu, e patria romanului. Mergeti in cometeriurile seclorulu! scrutati-le, ve veti convinge, cã acolo jacu pãle-mêle si osamintele stramosiloru romani binemeritati de patria d'impreuna cu cele ale stramosiloru vostri feudali.

Acumu dupa atãte secle de o ambitiuca si ignorantia feudala de o parte, si servitute era-si feudala de alta parte, venitî si sbierati, cã numai poporulu magiaru e natiune politica, si cã noi romanii suntemu nimica! dîceti sã ne despoiamu de natiunalitate si limba, aceste clenodie, trecute prin iadulu seclorulu barbare, de d'insele remase neatînse, si acumu stralucitorie in perfect'a lor frumsetia! Dar' cine sunteti voi, domniloru, cari planati cu o asiã contemnarã si sumetia d'a sup'ra destineloru nostre? ce spirite extraordinarie sunteti? ce lucruri mari si fapte gloriose ati patratu? unde ve suntu ascunse titlurile civilisatiunei moderne; cã-ei titlurile trecute ale espiratului feudalismu n'au neci o valoare inainte-a jidaniloru plini de o opulentia materiale si fortuna immensa! ca noi romanii numai decãtu sã ne desbracãmu de sentiulu natiunalu, sã ne lapedãmu de drepturile politice, sã ne inchinãmu voue dieiloru lumesci! — Ce bunotãti materiale ni-ati causatu, ca in mediuloculu bogatiei materiale si sub prisosulu opulentiloru si deliciaelor lumesci sã uitãmu de tote afectiunile suveniriloru nostre natiunale, si sã ne inchinãmu voue? Ne ati deschisu dora si noue romaniloru isvorele economiei natiunale, dora ne-ati invetiatu si pre noi artea agriculturii, ca in ce modu sã esplotãmu immensele resurse a le suprafacii pamentului nostru, ca sã devenimu si noi voiosi si contenti suditi, ca si cei-a d'in Belgiu, Angliã, Franciã? Dora suntu si intre noi romani si magiari intr'unu numeru asiã de mare, de acei individi creati prin civilisatiunea moderna, cari sã pota dispune de milioane de numerari? Au dora industria e incetatenita si intre noi romanii si magiarii, ca si intre omenii d'in tierle civilisate? Nimicu d'in tote aceste! fãra numai hid'a miseria a unui poporu morindu de fome, a unui poporu maltratatu, scapatu ca vai de elu de ghiarele seclorulu barbare, si de cele a le unui feudalismu inforatoriu si tiranisatoriu!

Spuncti-mi cine sunteti voi, domniloru de o situatiune non plus ultra! Au dora poporulu vostru politicu si suveranu a jocatul rolurile potinteloru popore d'in Olandiã, Angliã, Franciã, Spaniã, ati intemeiatu dora colonie in tierle departate, ati intreprinsu unu comerciũ esinsu, aveti o marina superba impunatoria, suntu pivnitiele vostre pline de aur, ati esplotatu dora minele cele bogate ale Californiei, ati imbogatitu dora tierle santului Stefanu prin esportatiuni de produse, si de manufacte, prin importatiuni de milioane de numerari in aur, aveti dora o aristocratia potinte de banquieri? V'ati semnalizatu in analele seclului trecut si presinte prin fapte gloriose ca unu poporu nedependente politicu si suveranu, au produsu dora poporulu vostru beliduci ca Napoleonu si Velington, invetiati de tota plas'a si reformatori ai societatii moderne! au produsu dora poporulu vostru jureconsulti, cari sã fi curatitu cãrtile vostre de legi de remasitiele cele spurcate si rusinose ale feudalismului? Artele si scientiele au aflatu in sinulu poporului vostru politicu si suveranu inventatori cãtu de numerosi? E daruitu dora poporulu vostru cu tote titlurile civilisatiunei moderne? Si care suntu aceste titluri? **opulentia materiala si spirituala!** Au dora ne impodocãmu pre totu minutulu de cetãti vaste si superbe comerciali si industriali incarcate cu tote visteriele mintii omenei si a lumii intregu, in cari individi poporului vostru politicu si suveranu sã fia reprezentantii eschisivi si proprietarii formidabili ai acestoru minuni produse de mintea omeneasca, in cari noi roma-

nii sã recunoscemu o superioritate imperativa a elementului magiaru, in cari noi romanii sã gasimu o vindecare completa a raneloru nostre seculare, si radiele vibratorie ale acestui elementu lucitoriu sã prevaleze a contopi tote urmele si remasitiele fatali, infipte si lasate de cavalerii magiari in corpulu intregu romanu? Nimicu d'in tote aceste nu aflãmu in poporulu vostru politicu si suveranu! fãra era-si numai o paupertate hida a poporului vostru, intogma ca-si a poporului nostru, scapatu si elu, ca vai de elu de asuprirea seculare ale cavaleriloru evului mediu, maltratatu si elu ca-si noi de regimelã austriace absolutistice, susutienutu si elu ca si noi de ele in ignorantia materiale si spirituale.

Titluri moderne pretindemu noi de la acelu poporu, care vre a eserce superioritate politica suverana a sup'ra altoru popore, care vre sã se reconstitue in potere politica ca suprimatisatori si conducatori preste alte popore, si de aceste vediuramu cã poporulu nostru nu posedã. Daca voi sunteti alesii lui Domnedieu, si poporulu vostru destinatu a guvernã pre noi romanii si pe alte popore, daca poporulu vostru e destinatu de providentia a deveni imaginea viua a unui cultu profanu facia cu noi romanii apoi mai antãiu intariti acẽst'a misiune profana prin miracle. Aretati voi domniloru esiti d'in, de poporulu alesu providentia, cã voue vi-se cuvine acẽst'a misiune. De unu anu ve ati reconstituitu in potere de statu, si noi nu vedemu fapte estra ordinare patrate de voi ca sã ne prostornem la pitioarele vostre, ca sã ne lapedãmu de drepturi politice, natiunalitate si de limba, noue ni trebuie numai fapte estraordinare, faceti cu o lovitura magica ca noi romanii sã ne prefacemu, d'in nefericiti ce amu devenitu sub varg'a cavaleriloru magiari si sub espiratele regime austriace, in cele mai fericite si mai contente creature pre fatia pamentului. Secele espirate au trecut fãra rezultatu, secele venitorie sunt proprietate nostra, destinele natiunei nostre nu le mai incredintãmu neci unui poporu, fia elu marcatu si cu cruce de aur in frunte.

(Va urmã.)

Dieta Ungariei.

Siedintia casei deputatiloru de la 26 maiu.

Presiedinte: Carolu Szentiványi; notari: Lad. Ráday, Ac. Radich si Mil. Dimitrievics. D'in partea regimului ministrii: c. Em. Mikó, Balt. Horváth, Lónyai si bar. Wenckheim.

Se presintara mai multe petituni in caus'a infatisiarei deputatiloru la siedintie, pentru regularea cestiunei honvediloru, pentru ajutorirea teatrului poporulu d'in Bud'a, succursuri, etc.

Cont. Ant. Sztáray, notariu alu casei magnatiloru, presinta proiectulu de lege relativu la construirea cãlei ferate de la Fiume.

Balt. Horváth, ministru alu justitiei, propune mai multe proiecte de legi cu privire la natiunalisatiune.

Ordinea dilei: raportulu comisiunei centrale a sup'ra proiectului de lege referitoriu la calea ferata de la Zákány — Zagrabiã si Hatvan — Miskolcz; despre proiectulu de lege relativu la calea de feru de la media-nopte; documentulu de concessiune relativu la acẽsta cale.

Pertratandu se contractulu de construire se escã disputa la §. 7, si se primã amendamentul lui Tisza.

La pertratarea proiectului de lege se fecera doue amendamente cu privire la titulatura, si §-ulu 1, inse fure respinse. Cas'a primã modificatiunile facute prin comisiunea centrale. Votarea definitiva se va intemplã mercuri.

Siedintia se inchiaia la 2 ore.

Gherla, 24 maiu 1868.

(Siedintiele trilunare a le comitetului d'in comitatulu Dabãcci. Obiectele lui mai interesante.)

In preser'a dilei de 22 l. c. vediuramu acurendu mai multi membri ai comitetului, ca sã iee parte la siedintiele lui, care s'au fostu desiptu prin capulu comitatului pre diu'a mentionata si cea urmatia. De si tempulu a fostu forte favoritoriu si frumos, totu-si numerulu celor infatisiati au fostu micu, de ora ce cu cei d'in locu la olalta a formatu numai unu numeru de 74. Caus'a principala a neinfatisiarei a fostu de siguru economiã rurala, care de multu s'a inceputu si ocupa pre toti agronomii.

In diu'a de 22, la 10 ore, comitele supremu deschide siedintia cu o cuventare, in care face cunoscuta activitatea organeloru comitatense si amintesce ce s'a facutu si este de a se face in interesulu administratiunei si bunastarei comitatului. Dupa acẽst'a s'au cetitu mai multe ordiuatiuni ministeriali, si transcrieri comitatense, cari in mare parte s'au luat spre cunoscutia placuta si partenitoria.

Acum comitele supremu cu parere de reu face cunoscuta

omitetului abdicerea Dlui adv. Aug. Munteanu de viceiscalatu, care postu l'a ocupatu in unu tempu de 5 ani, desfasurandu o activitate laudabila, unu zelu demnu de imitatu, diligintia rara si facandu-se prin comportarea sa iubitu totoror fãra distingere de natiunalitate. Cãndu erã sã se candidedeze 3 insi pentru postulu devenitu vacantu, d'in tote pãrtile resunã numele lui Teodoru Manu, v. notariu la oficiolatu (politicu), unu teneru activu, cu diligintia de feru si iubitoriu de ocupatiuni seriose, ce se vede si d'in acea impregiurã, cã pre langa afacerile sale oficiose si-a aflatu tempu de a inavuti literatur'a romana cu o colectiune d'in dîcerile filosofice a le ducelui Larocheoucauld, care intreprindere credemu cã va fi apretiatã si spriginã de publiculu nostru dupa cum merita; — comitele supremu neci nu potã sã cetesca numele candidatiloru, si fu constrinsu a enunciat pre D. Teodoru Manu de v. viscalu alesu prin aclamatiune. Credemu cã in tenerulu acestu romanu sedriã comitatensa a cascigatu, unu membru activu cu cunoscentiele recerate si demnu de a fi succesorul Dlui Aug. Munteanu.

Prin promoverea D. T. Manu la postulu de v.-fiscalu, deveni vacantu postulu de v.-notariu la oficiolatu. Comitele supremu face atentu pre comitetu la o statorire d'in anulu 1867 aug. 5, in intielesulu carei-a v.-notariulu la oficiolatu trebuie sã fia romanu, de ora-ce protocoalele siedintiloru au de a se compune si in limb'a romana. Ne pare reu, cã multi d'intre fratii magiari nu si-au adasu aminte de acẽsta statorire, dicuudu cã nu s'a luat atunci la protocolu. In maniã totoror oponentiloru, comitele supremu folosindu se de dreptulu sãu, a pusu in candidatura 2 romani si 1 sasu si a dofiptu or'a de votisare de la 5—7 dupa amediadi.

Acum veni pre tapetu motiunea facuta de cãti-va membri romani inca o ocasiunea siedintiloru comitetului d'in lun'a lui fauru. Motiunea sunã: ca limb'a romana sã fia egalã indreptatita cu cea magiara in tote afacerile administratiunei si judiciarie a le comitatului. D'in acestu incidentu se escã o discussiune mai lunga, la care participara B. Ludovicu Iosika, comitele supremu Danila Bánfi si alti magiari, silinduse a documentã cã regularea folosintei limbiloru se tiene de legislatiune, si propunu sã se sustiena usulu de pana acumu. Alexandru Nemes, asesoru (rom.), areta cã „usulu de pana acum“ e o espresiuone forte elastica, care unu concludu mai precisu cu atãt'a mai vertosu, cã usulu de pana acumu nu respecteaza d'in destulu limb'a romana, spre documentarea asertului sãu produce o instantia romana; pre carea s'a respunsu unguresce. D. Mihaiu Bohetielu tiene de cea mai mare nedreptate, ca cu procesuanti romani sã se iee protocoale in limb'a magiara, si procesuantele sã nu scia ce subscrie, potesce curmarea acestei anomalie. Dupa ce au vorbitu mai multi la obiectu, comitele supremu enunciat cam urmatoriulu conclusu: Cestiunea limbii se tiene de dieta, inse si pana la deslegarea acestei cestiuni, limb'a romana se pote folosi egalã cu cea magiara, si pre esibitele romane este de a se respunde romanesc. Decumva in casuri speciali nu s'ar observã acestu conclusu, respectivii au de a cere satisfacere de la presiedulu comitatului.

Fiindu tempulu inaintatu, se disolve siedintia si membrii comitetului se intrunescu la prandiulu diplomaticu, datu de comitele supremu. Aici s'au tienutu mai multe toaste pentru Maiostãtile Loru, imperatulu, imperates'a si nou nascuta natiunalitatiloru, etc. E de insemnatu ca cortesia in favorulu v-notariului ce erã sã se alega dupa prandiu s'a inceputu la mesa intro pocale, si dupa mai multi toastanti se ridica D. Mihaiu Bohetielu si in unu toastu bine nimeritu face alusiune la promisiunea facuta de unu magiaru notabilu, cu ocasiunea alegeriloru de deregatori in anulu 1867, aug. 5. Magiarulu mentionatu a fostu disu: „In privintia alegeriloru, romanii sã se increda in omenia unguresca, si voru vedè, cã nu se voru insielã.“ Improspetarea acestei promisiuni a fostu la locul sãu, si acestei impregiurã avemu de a multiam, cã candidatul totoror romanilor a recesitu de vice-notariu cu 39 voturi contra 35. Ca sã scia o. publicu cetitoriu, cine a fostu candidatul romanilor, insemnãmu aci pre D. Alexandru Onaciu, juristu absolutu in academiã r. de drepturi d'in Clusiu, care teneru e cunoscutu publiculu romanu d'in mai multe scrieri belestristice a sporãmu pentru viitoriu multu de la densulu, si pentru acelu no gratulãmu, cã ni-a succesu a-lu alege de v.-notariu. Am d'a insemnã cã cu ocasiunea acestoru alegeri dlu comite supremu B. Danila Bánfi si presiedintele sedrii D. Samuilu Folszegi au aretatu multa bunavointia cãtra romani, cu unu cuventu fratii magiari asta data asiã s'au portatu fatu cu noi, in cãtu de si nu ne-au deoblogatu la o recunoscutia speciala — dupace numai dreptatei au facutu destulu — totu cu acẽst'a ocasiune nu avemu de a le imputã nomicã.

In diu'a a dou'a siedintiloru, dupa desbaterea si deciderea mai multoru cause interne a comitatului, s'au propusu si d'in o parte si d'in altiã membrii onorari ai comitetului. Romanii au fostu cu privire la acẽsa, ca d'in partea lor sã se recumendu atari membri, cari cu dat'a ocasiune sã potã di espresiuone dorintiloru nostre si sã le potã aperã, pentru acẽsa D. Mihaiu Bohetielu a propusu pre Rasmulu D. canonicu Stefanu Biltu de membru onorariu alu comitetului, pre D. Alimpiu Barbolovicu protopopu de v.-notariu onorariu, cari toti s'au alesu si aprobatu de comitetu.

Cu această s'au finit ședințele comitetului și membrii au fostu chemați de comitele supremu la alu doile prandiu diplomatic, care a decursu cu multa vioitiune. Si asta data au dîsu multe toast, d'între care am de a aminti toastulu dîsticulu tenutu de D. Georgiu Moldovănu protopopu și vice-rectoru seminarialu, care a atinsu multe adevăruri plăcute fratiloru magiari, inse incheiandu cu consolidarea frățietății, între romani și magiari, a fostu aplaudatu de membri și aclamatu cu eljen-uri numeroșe.

Dupa ce de asta data, deca asiu voi a-mi esauriă te- nă ce mi-am propusu, asiu fi prè lungu, permiteti-mi, Dle Doctore, ca cătu de curundu sê ve scriu o epistola despre o cestiune noua, adeca: Cestiunea infintiandei episcopie armenesci. (Așteptămu R.)

Unu membru alu comitetului.

Invitare

La conferința publică literară a societății de literatura a junimei romane de la academiă juridică și archigimnasia la Oradea-Mare.

Societatea suscrisă și-implinesce o detorință placută, amindu a incunoscintă on. publicu, că va tienē in 2. Jun. adeca Marti dupa Rosalie a. c. ser'a la 1/2 8 ore, in sala otelului la „Arborele verde“ conferința publică literară, impreunată cu produptiune instrumentale și vocale, și urmata de o academiă limbistica (dechiamațiuni in mai multe limbe) d'in partea tenerimeii seminarialu romanu gr. cat., dupa urmatoriulu programu.

A) Conferința literară a societății.

1. „Cautecu salutatoriu“ intonat prin corulu vocalu alu alumniloru seminaristi.
2. „Discursu de deschidere“, rostitu prin D. Conducatoriu alu societății, Iustinu Popfii.
3. „Mersulu lui Mihai“, piesa musicală, executată pe violina și flautu de orsiestulu alumniloru seminaristi, cu cooperarea dloru juristi Ștefanu Marcu și Eliu Traila.
4. „O fantomă“, poesia de Eliu Traila, dechiama de autoriulu.
5. „Lipsa unui institutu pentru educațiunea feteloru in Oradea-Mare“, disertatiune de Asentiu Gaita, jur. II., dechiama de autoriulu.
6. „Cantu naționalu“, cantatu de corulu amintitu.
7. „Viersulu unui romanu“, poesia de A. Muresianu, dechiama de Alexandru Lucaciu, stud. cl. VII.
8. „Cavatina“, d'in oper'a Ugo conte di Parigi, executată pe violina și flautu de orsiestulu amintitu.
9. „Trilogu despre poesia romana populară“, produsu de Nic. Zigre, jur. III., Damianu Dragonescu, jur. II. și Ios. Botto, jur. III.
10. „Suvenirea Romei“, cantata de corulu amintitu.

B) Academiă limbistica a alumniloru seminaristi.

1. „Mersulu lui Hunyadi“, executatu pe violina și flautu de orsiestulu amintitu.
2. Dechiamațiune romana „Limba romanesca“, poesia de G. Sionu, dechiama de Ign. Szilágyi, stud. cl. VIII.
3. „Dechiamațiune magiara „o poesia“, rostita prin Ștefanu Venteru cl. VIII.
4. Dechiamațiune germană „Ruhe“, poesia de Lud. Bechstein, rostita prin Georgiu Bradu, cl. IV.
5. „Ros'ade Craiova“, cantata de corulu amintitu.
6. Dechiamațiune francesca: „La vie humaine“, de Bossuet, rostita prin Vas. Tamasiu, cl. V.
7. Dechiamațiune italiană d'in „Orlando Furiosu“, de Lud. Ariosto, rostita prin Georgiu Șfurle, cl. V.
8. Dechiamațiune romana „Fratiloru sê ne unim“, de Ios. Vulcanu, rostita de Lazaru Iernea, cl. VIII.
9. „Trei floricele“, piesa musicală, executată pe violina și flautu de orsiestulu amintitu.

Dupa aceste „Cuventulu de inchiare“ prin D. Conducatoriu, și in urma „Desceptate romane“, intonat de corulu vocalu și orsiestru la olalta.

Sal'a va fi ajustată elegantu. Intrarea liberă pentru publiculu de ambele secse. Dupa produptiune se va arangiă totu in ace'a-si localitate petrecere de jocu.

Ce'a ce avemu onore a aduce la cunoscintă publică rogându-ne, ca on. publicu romanu d'in locu și d'in provincia, care la tote produptiunile nostre de pana aici manifestă o viață interesară cătra modestă nostra societate, sê binevoescă a no fericită și de asta-data cu presintă sa multu pretiuită, considerându și prin această a încuragiarea tenerimeii romane pe carier'a marita a dezvoltării naționale, a științelor și artelor frumoșe.

Datu in Oradea-Mare, 24 maiu, 1868.

Iustinu Popfii,
conducatoriu.

Eliu Traila,
not. coresp.

ROMANIA.

Asta-di 20 maiu este aniversarea zilei, in care Principele Carolu de Hohenzollern puse piciorulu pe teramulu Romaniei. Si n ce stare eră acumu doi ani Romania! In intru

eră bantuita de cele mai mari calamități. Neproducerea, jafurile și o administrațiune șiovaitoria, șceptică și immorală șleșiera nu numai avereă particulară și generale, dar inca, precumu se constatase la tribun'a Adunării, chiaru pre candu domniă inca Voda-Cuza, se șterpise chiaru in isvoarele șale. Partite, unele șincore și altele pentru interese particulare, șuflau pretotindine agitarea și rescolla, și șiepte ani de cea mai immorală domnia facuseră, că prè-pucini mai credeau inca in marirea Statulu romanu, prè-pucini mai credeau chiaru in virtute, chiaru in onore; astu-felu in cătu, multi dîceau că principele Carolu nu va veni, că guvernulu provisoriu o șcise și șustiene, că va veni numai pentru a amagi natiunea, pana ce unii d'in membrii guvernulu sê pota ajunge la scopurile șecrete ce urmarescu, in șfarsitu sê dîcea, că este tradare.

In afara ambasadorii și ministrii afirmău asemene, că este preste potință sê se implinescă voință a natiunii romane, că șuntemu perduți de nu vomu primi, sê numim unu Caimacam pentru trei ani, și inșu-si ministru lu afaceriloru ștraine alu Franciei dîcea, și dîcea tramisiloru romani chiaru in diu'a această de 8 maiu, că nici o data Principele Carolu nu va veni in Romania. Rusi'a, Austri'a, și Turci'a protestău cu cea mai mare energie contra voinței poporulu romanu, cereau intervenirea, amenințiau și ordinau agitatorulu lor oficiali și oficioși a impediă cu ori-ce pretiu consolidarea Statulu romanu. Principele Carolu șinguru audî vocea poporulu romanu, ce afirmă că este, și că este viu, june și credințiosu și, nesecotindu șfaturile, atātu ale celoru cu rele cugetări cătu și ale celoru șinceri d'ar necredințiosu, nesocotindu tote pericole, plecă, și la 8 maiu calcă prè pământulu Romaniei, care, tresaltandu indata șuptu picioru-i, i dovedî că anim'a poporulu romanu bate ca și regal'a sa anima și că va șci sê-i dovedesca in curendu și prin fapte, că cunosee șacrificiele de totu felulu ce a facutu, că este demn de dinșele și ga'ta și capabile d'a-lu urmă cu credință și cu vechiulu eroismu dac-romanu spre indeplinirea destinăriloru Romaniei.

Eri șera, in așunulu acestei mari zile pentru Romania, ș'audî la Cotroceni unu preludiu alu cântării naționale, alu cântării demanetii, d'in gure nevinovate. Mai multe șute de copii și copile d'in școale incepătorie sub direptiunea dlui Vasiliu Alesandrescu Urecho, a dlui Davila, Flechtenmacher și Cartu, prè la 8 1/2 ore ser'a, ș'au introdusu in șecretu in gradin'a Palatulu de la Cotroceni; d'o data ș'audî o cantare, și d'o data se vedîu lumin'a a șute de lampionu de felurite forme și coloru, cari anunțiară Domnulu Romaniloru, că Romania, prin vocea copileloru și a copiiloru ei, șaluta cu amore și recunoscintă aniversarea șosirei Șale in Romania prin cantarea „Șanta di de libertate.“ Prește 800 de voci de copile și copii cantară in gradin'a Palatulu, și in urma in gradin'a botanica, urmatoriile cantoce: 1. „Șanta di de libertate, poesia de C., cantu martialu, music'a de A. Flechtenmacher, executată de corulu vocalu și music'a militară. 2. „Șimțomele de Amortire, imnu poporaru, poesia de G. Sionu, music'a de I. Cartu, executată de coru și music'a militară. 3. „Mirele Romaniei, hora noua, de G. Sionu, music'a de A. Flechtenmacher, executată de coru și music'a militară. 4. „Vechia, mandra Romania, imnu la Romania, poesia de D. Gusti, music'a de A. Flechtenmacher, antatu de coru fără aacompaniamentu instrumentalu. 5. „Șalta Romane, marsiu de triumfu, music'a de A. Flechtenmacher, executată de coru și music'a militară.“

Mari'a-Sa veni in midiloculu copiiloru, și acea ostire a viitorulu defilă apoi pe dinaintea Domnulu Romaniloru, ștrigandu cu celu mai mare entușiasmu, „Trașca Carolu I. Trașca Romania, unită și liberă! și vonira apoi astu-felu pana la piat'a teatrulu de unde se șeparțiră ducundu-se la locuință lor, dupa ce inșe vocea acestoru copii și șutele de lumine incantătorie prin feliuritele fecie ale lampionelor ne facura prè toti sê tresaltămu, sê ne șdeceptămu, sê vedemu și sê șentim că „Mirele Romaniei“ a șositu și că vocea presintelui, unită cu ace'a a viitorulu, pote cantă acumu in depina credință: „Șalta Romane!“

Acășta cantare se va face Vineri, la 10 Maiu, pe Campulu Libertății de cătra poporulu iutregu alu Bucureșiloru, unde comuna l'a invitatu la unu banchetu ce va fi ceca, ce erau banchetele candu se numiau „Agape“, adică iubire, și la care va asiste inșu-si Domnoriulu. Mari'a-Sa a invitatu prè copii pentru Joi demanetia la o gustare ce le ofere in gradin'a botanica.

„Rom.“

Noutăți Ștraine.

FRANCIJA. Anoveranii cari se afla in Franci'a, dupa informatiunea diurnalulu „Șiecle“, voiescu a protestă contra amnestiei, carea li-s'a datu prin cont. Bismarek in urm'a intercesiunii lui Buns. Unu altu diurnalu adauge inca, că acestu protestu, șprovidiutu cu 700 de șubșcriptiuni, ș'a administratu acū contelui Goltz, inșe guvernulu francescu, informandu-se despre această, dede de șcire propunetoriulu demunștratiunii, unu locuțieninte hanoveranu, că elu consideră asemeni fapte ca unu abusu alu ospitalității, inșe acășta admonițiune fî data respectivulu in termeni forte delicati.

Diurnalulu „France“ impartesiesce dechiarațiunea admanuata lui Goltz, așie precum urmeza: „Dechiarațiune cătra Majest. Sa, rege alu Prusșiei. Șubșcrișii, hanoverani emigrati, locuitori in Franci'a și numiti membrii ai legiunei Welf-iane, dechiarămu prin această, că nu voim a ne folosi de amnestia, carea ni ș'a datu prin Vilhelmu, rege alu Prusșiei, și rogămu prè Majestatea Sa, ca sê intrebuinteze mai bine șume-

le, cari le dă mandatariloru șei cu scopu de a ne chemă in patria, pentru usiorarea șarcineloru de contribuțiune a le compatriotiloru noștri.“

PRUSȘIA. Cuventarea de tronul la inchiarierea parlamentulu de vama e urmatoria:

Onorati domni d'in parlamentulu germanu de vama!

Putienele șeptemane, cari au decursu, de candu v'amu bineventatu aici, nu voru remanē fără bine-cuventare pentru libertatea comunicatiunii in afara și in intru, și pentru șevoltarea bunășării naționale.

Prin tratatulu cu Austri'a, aprobatu de dvostre, ș'a usioratu importulu materialeloru inșemnatu pentru fabricatiune și a obiectelor de consumu, ș'a promovatu esportulu numeroșelor produpte ale pamentulu și industriei, și ș'a mediu-locitu estinderea reuniunii de vama și prește Mecklenburgu.

Legea de tarife, ce ștă in legatura cu tratatulu acestu-a, estinde usiorările de comunicatiune, concese Austriei, mai prește tote țierele.

Tratatele cu statulu papalu și cu Ispani'a asigurreza reuniunii de vama drepturile natiunii celei mai favorizate, și voru dă comunicatiunii unu nouu aventu.

Șimpletatea și mobilitatea mare in formele procedurii de vama va veni bine comunicatiunii in tote țierele și tote părțile reuniunii. Restituirea uniformității in darea pentru plantarea tabaculu va șdesființā barier'a, ce moleștā comunicatiunea in intrulu reuniunii.

Fația cu influință favorabilă a șupr'a șevoltărei comunicatiunii, ce ne-o promitu șesurele aceste, ștā ingrigirea pentru diminuarea esentială a perceptiuniloru de vama. Reuniunea de vama multiașesce inșințarea și aventulu șeu contopirei norocoșe a interesulu finanțiaru cu celu economic. — Șervarea eschisiva a unui-a d'între aceste doue interese aru impediă șevoltarea lui.

Dvostre toti aveți voință șeriosa a șpriginē șevoltarea această, și daca n'a șuccesu pana acum, sê ve contieșegeti despre calea, prè care sê se complanșeze aceste doue interese indreptățite, și așie șperu că candu ve veti adunā a dou'a ora, nu va lipsi șuccesulu osteneloru intrunite ale regimuriloru confederate și ale parlamentulu de vama.

Așemenea șperu, că șesiunea parlamentulu germanu de vama, care o inchiău asta-di, a șierbitu spre a intări increderea reciprocă a șoiriloru germane și a guverneloru lor, spre a rasipi șeu celu putienu a minūă prèju letiele, cari se opunu iubirei unanime cătra patri'a comuna; dvostre veti duce conșingerea, că in poporulu germanu vieza șentiulu frățiescu de conesitate, care nu depinde de l'a forma, și care va capetā potere mai mare, daca vomu ștarul a pune in lini'a prima acea, ce ne unesce, și a delaturā ceea, ce ne-aru potē șeparții.

Pentru mine e o detorință placută a dovedî, că drepturile incredințiate mie le voiu manuā conșcintiosu ca unu bunu șantu alu natiunii germane, știmandu tratatele și drepturile istorice. Nu forțā, ci dreptulu mi-va șierbi ca indreptariu acum și prè viitoriu.

Așceptu intrunirea parlamentulu indata ce lucrări noue voru face necesaria aptivitatea lui.

TURCIJA. Cuventarea, cu care a inauguratulu șultanulu nouu consiliu de ștatu și justitia, e urmatori'a:

Detorință ștatulu constā intr'aceea, a aperā la tota ocașiunea dreptulu individulu spre libertate. Administrațiunea forțiată și arbitrară e unu reu, una apesare, care șuspinde tote drepturile ștatulu. Acășta contine, dupa parerea mea, un'a nedreptate, ințocmai ca promulgarea libertățiloru poporale prește mesur'a corespondictoria dreptulu. Libertatea nu constā intr'aceea, ca fia-care sê pota face șeu lașā, ce vrea, fără ca autoritățile sê intrevina. Daca aru fi așie, atunci omenii ș'aru mancā ca ferele șebatece, pentru că interesulu unui-a e contrariu interesulu celui-alaltu. Interesulu unui-a ș'aru indestulu numai prin șacrificarea interesulu celui-alaltu. Cu cătu legile, pe cari se șeșeaza a'administrațiunea prește totu și in șpecie, șunt mai petrunșe de principiele dreptății și ale egalității, cu atātu mai bine șipote implinî administrațiunea detorință șa, că-ci așilulu și punctulu de repausu alu nefericitiloru și apesatiloru e dreptatea și nu numai deregatori'a. Un'a d'între condițiunile principale ale ștatulu e posesiunea poterei, care-lu pune in ștarea, de a aperā drepturile șupșiloru șei. De aci se nasce avuțā și bunășarea poporatiunii. Avuțā și bunășarea se produce numai prin aperarea drepturiloru individuale și prin știmarea proprietății mobile și nemoșibile prin administrațiunea regulată, care se feresce de nedreptate și abusu. Tota legea și tota mesur'a administrațională se legalizeza numai prin bineș publicu. Acășta e principiulu binefacatoriu, care a domnit in totu tempulu in legelatiune, și aru fi nedreptu, a numi legala una faptă, a carei urmări șunt

contrarie dreptului fia-carui omu cu privintia la person'a si averea lui, si care vatema avut'a si posesiunea poporului.

Daca principiile si legile, cari au sustatu la noi in timpurile de mai nainte, aru fi corespunsu recerint'loru tieci si poporului nostru, atunci aru trebui sa ne aflam pre aceea-si trepta, pre care stau staturile cele mai civilizate si mai bine administrate. Un'a d'ntre cauzele principale, cari facu ruin'a statului si nefericirea poporului, e inca si acum diferentia pereriloru si antagonismulu, care desbina inimele, pre cum si lipsa' increderei si a siguritatii.

Nu e cu potintia, ca, pre langa cauzele acestea, relatiunile comerciale si bunastarea publica se desvolte in modulu doritu.

Pentru a face acest'a imbunatatire si a delatur'a greutat'ile, si spre a asigura drepturile supusiloru nostri, s'a creatu o institutiune noua, consiliulu de stat, a carui membri se tienu de tote clasele supusiloru nostri fara exceptiune. Alta institutiune, supremulu consiliu de justitia, e impoterita, a asigura drepturile supusiloru nostri, cari se referescu la person'a, onore'a si bunurile lor.

Ul'im'a institutiune e destinata, a separ'a justitia de administratiune.

Membrii ambelor adunant'ie se considere impetrulu nostru, ca unu corpu formatu prin intrunirea tuturor supusiloru nostri, se luere cu sinceritate si unanimitate in tote cazurile fericii si ale fatalitatiloru spre a efectua binele perfectu alu supusiloru nostri, bunastarea staturiloru nostre si progresulu instructiunii publice.

In catu pentru credintia, urmeze totu omulu convingerii sale, si despre punctulu acest'a nu se va face nici una intrebare. Fiindu inse, ca pre langa diversitatea credintei, toti sunt fiii unei tere, se nu manifesteze intre sine ura seu despretiu catra celu de alta credintia. Cu unu cuventu, e de lipsa, ca modificarea legiloru se corespunda obiectului si cerintiloru tempului.

Gra lulu poterei, la care au ajunsu poporele europene, si progresulu, ce l'au facutu, sunt proba convingatoria despre adeverulu principiiloru acestor'a.

Eu implinescu o detoria santa, candu presenulu drepturile fia-carui-a si principiile, cari au sierbitu de basa institutiuniloru celoru noue, si pre cari le-amu amintitu mai susu.

A totu-potintele se incoroneze ostenelele nostre cu succesu!

GERMANIA. In 21 maiu la media-di se dede in sala bursei d'in Berlinu d'in partea industriariloru si comerciantiloru de aici unu prandiu serbatorescu in onorea parlamentulu vamale. Membrii senatulu confederatiunei vamale, ministrii Prussiei, cancelar'ia confederatiunei, toti membrii parlamentulu vamale precum si reprezentantii pressei fure invitati. 40—50 de mese mice erau asternute, fia-carea pentru 10 persone. Orcestrulu musicalu era pre balconu. Magnus d'ise antaiulu toastu pentru sanatatea regelui si a confederatiloru lui. Dr. Siemens beu apoi pentru sanctatea senatulu confederatiunei vamale si a parlamentulu vamale, la ce presedintele Simson raspuse in numele membriloru parlamentulu. Dupa aceea vorbi Bismarck, intre altele, aceste-a: „Permiteti-mi, se dau espressionu sentimentulu, care ne face, pre noi germanii de la media-nopte, se dicemu remasu bunu fratiloru nostri germani de la media-di. Tempulu scurtu alu petrecerei nostre trecu rapede ca si una di de prima-vera; o, de ar' av'e elu acela-si rezultat, ce lu are una di de prima-vera pentru venitoria! (Aplause). Eu credu, ca dupa lucrulu comune alu dvostre, veti duce a casa convictiunea, cum ca dvostre aflati aici, intre tote impregiur'arile vietici, anime, si mani fratiesci (Aprobare), si cum ca ori ce petrecere comune nu va pot'e decatu se intaresca si va si intari acesta relatiune! (Aprobare.) Se pastramu cu constantia acesta intimitate si vietia familiare! In acestu inticlesu d'icu fratiloru nostri germani de la media-di d'in tota anim'a remasu bunu! (Aplause sgomotose.) Dupa acestu discursu, vorbi it' asemene inticlesu ducele Hohenlohe; Völek si Barth, germani de la media-di, d'isera asemene toaste pentru patri'a germana. Festivitatea dur'a pana la patru ore si se fini in gradina.

EGIPTU. D'in cuventarea de tron, cu carea viceregele Egiptulu a deschisu parlamentulu seu, estragemu partile cele mai interesante:

Domniloru delegati! Cu cea mai viua indestulire salutulu in dvostre pre reprezentantii alesi de natiune, pentru desbaterea cestiuniloru de interesu generalu. Sentiu o mandria justa pentru concursulu ce voiti a-mi imprumuta spre desvoltarea banastarei Egiptulu, si nutrescu incedere firma, ca consfatuirile dvostre voru fi insofite de urmari in tota privintia binefacatorie, ca cele d'in anulu trecut.

In anulu decursu s'au deschisu scole in Behna si

Siout. Guvernulu meu si-da silintia a infintia institutiuni analoge si in locurile acele-a, cari inca nu sunt prevediute cu d'insele. Instructiunea publica e o cestiune principala, a carei folosu s'a si preceputu; acest'a o dovedescu donatiunile privatiloru pentru scolele natiunale. Acelea merita tota laud'a si areta, ca poporatiunea nutresce sincera dorintia, de a contribui dupa poteri spre desvoltarea si latirea civilizatiunii.

Lucrarile publice, cari s'au votatu de dvostre, s'au inceputu in 23 locuri provinciale. Legea pentru ipotece nu s'a potutu prepara pentru sesiunea acest'a.

Incasarea anuala a d'arii de pamentu s'a modificatu, pre cum ati doritu in anulu trecut. Proieptele de legi, cari le va susterne guvernulu meu, se referescu la afacerile sanitare, la cultur'a pamucei si la lucrarile poduriloru.

In mai multe locuri esista lacuri de apa stagnanta. Esperint'ia ne invetia, ca secandu lacurile, atmosfer'a se curatiese si disparu cauzele boleziloru. Vet' av'e dara a desbate despre mesurile necesarie pentru imbunatatirea starii sanitare.

De doi ani incoce secerisiulu pamucei in cutari provincie n'a corespunsu aseptariloru nostre. Si totu-si Egiptulu a ocupatu unu locu insemnatu intre terele producatorie, prin calitatea cea frumoasa a pamucei sale, care s'a distinsu la espusetiunea d'in Parisu. In cele mai multe provincie ale Egiptulu inferioru cantitatea secerisiului s'a diminuat si calitatea pamucei s'a deterioratu. Punctulu d'in urma provine d'in introducerea sementiei straine, er cauzele diminuarei cantitatii trebe se le cercati dvostre, spre a cura renlu. Atragu atentiunea dvostre si asupra mediu-locelor, de a desvoita si iubunatat' toti ramii agriculturii.

A cerca mediu-locele spre a radica bunastarea patriei nostre, acest'a, domniloru mei, e detoriunt'ia nostra.

D'ieu atotu-potintele se binecuventeze ostenelele nostre!

Varietati.

** (Universitatea sascesca.) Se vorbesco, ca comitele nou alu natiunei sasesci va conchiam'a universitatea sascesca totu pre baza puntelor reglative, ca se compuna o noua lege comunale.

** (Bibliografia.) Una necesitate imperativa s'a suplinitu prin brosiur'a: „Indreptariu pentru lucrarile pregatitorie la intruducerea cartiloru funduarie in Transilvania, scrisu pentru proprietarii romani“, de Iosifu Popu, asesoru si jude singulariu in cottulu Clusului. Brosiur'a de 50 pagine, scrisa intr'unu stilu popular si usioru de intielesu va face unu scrivitiu nepretiuitu tuturor Romaniloru d'in Transilvania pentru a-si asigura averea si drepturile lor de posesiune la compunerea cartiloru funduarie. Pentru aceea nu potemu recumenda indestulu acestu productu literariu binevenitu. Impartirea brosiurei urmeza aci: intruducere; lucra pregatitorie; despre localizare, despre posesori si eruarea drepturiloru lor de posesiune; despre corpurile funduarie; procedur'a comisiuniloru la pertractari si localisari pentru cartile funduarie; despre compunerea operatoru cartiloru funduarie, autenticare si publicare, adausu si incheiare. Nici unu proprietariu romanu se nu face a nu consulta acest'a cartecica, care-lu va apara de multe incurcature si daune, ce se ivescu totu deun'a la gatirea cartiloru funduarie, daca respectivii proprietari n'au indreptariulu de lipsa. — Pretiulu 40 cr. v. a. se pote trage d'in Clusiu d'in librari'a lui Ioanu Stein.

** (Aniversari'a natiunale de 3/15 maiu) s'a serbatu si in Brasiovu la 6/15 maiu si, d'in caus'a tempulu ploiosu, nu la 3/15 maiu, precum era proieptatu. In 6/15 maiu de demanetia sub standarde natiunali vr'o 600 de tenei romani studiosi cu corpu profesoralu insofite de o multime de poporu au esitu in stejerisiu. Acolo intre canturi, jocuri si cuventari petrecura diu'a intrega.

** (D. baronu Offenberg) consululu generalu alu Rusiei, prin o nota oficiala areta, ca guvernulu M. S. imperatulu recunoscundu inconvenientele, ce intempina iurisdictionea consularia prin aplicarea ei in Romania si avendu unu sinceru interesu pentru progresulu interioru alu Romaniei, a primitu cererea esprimata de d. Juonu Cantacusinu in numele guvernulu romanu, si a consintitu la modificarea regimulu legale, sub care sunt supusii rusi in Romania. Dlu Offenbergu e insarcinatu a intra in negotiari in asta privintia cu guvernulu romanu, care d'in partea sa a autorisatu pre dlu Ludovicu Steege, ca se tracteze cu delegatulu Rusiei.

** (Conferintia literaria publica.) Primulu de la societatea de leptura a tinerimii rom. d'in Oradea-mare scirea imbucuratoria, ca laudat'a societate va tiena si estu-tempu o conferintia publica literaria, impreunata cu productiune instrumentale si vocale, si urmata de o academia limbistica d'in partea tinerimii seminariulu domesticu. Terminulu e defiptu acum definitivu pe 2 jun. adeca Marti dupa Rosalie ser'a, (Era nu pe Joi, cum se anuciasc in Fam. d'in cauza, ca atunci se va tiena maiulu d'in partea gimnasistiloru.) Programulu lu-vomu publicu in nrulu venitoriu.

** *Regium pentru Iellacio.* D'in Zagrabia se scrie fisa „Wanderer“ ca in 20 l. c. s'a tientiut parastasu pentru generalulu Jellacio; monumentulu acestui bravu fia alu Crostafu decoratu cu totu felulu de flori si cununa. — S'a impetratu o poesia natiunale, care revoca in memoria faptele memoritorului banu. Dupa finirea liturgiei se aduna o multime de tenei si betrani voindu a face o ovatiune, care inse fu impetrata prin intrevenirea comisariatulu. Dupa ce nu i s'a cecesu poporulu a-si areta stim'a si adoratiunea catra umbra neuitatulu barbatu, publiculu, ce a asistatu la acest'a solertate a genunchiatu si cu capulu descoperitu a disu unu „Laltu nostru“ cu versu inaltu. Arestarea, ce comisariatulu d'incercatu a o duce in indeplinire, asisderea fu impedita de poporu.

** (Consiliulu statisticu ung.) a tientiut in zilele trecut'ie sedintia, pentru a desbate, cum s'ar pot'e midiuloci si la ac'est'a, ce in alto tere de multu esiste si e atatu de importantu pentru ori si care statu, adeca cum s'ar pot'e capeta date secure si autentice despre productulu bucatelor in Ungaria.

** (Foi'a mag. „Hirnök“) impartiescesc scirea, ca iurid'ia va insciintia camera deputatiloru Ungariei despre condanarea dep. Bözörményi. — Editoriulu foiei „M. U.“ Gustav Heckenast e provocatu, ca in decursulu terminulu prevediut in lege se presenteze altu redactoriu pentru foi'a numita.

** (Maiestatea Sa) va caletori catu mai curendu Prag'a. Se dice, ca ar' merge pentru ca se se consulte cu capitehiloru despre pretensiunile poporulu cehicu — Altmint'ia demonstratiunile solemne, ce avuse locu cu ocaziunea depunerii petrei fundamentale a teatrulu de Prag'a, dupa cum amintiramu, causara mare inversiunare atatu intre unguri catu si intre nemti. Nemtii ar' voi se face satira d'in acest'a serbatoru natiunale, era ungerii vinu a li da invetiatura si a li spune, ca catu este de periculosa carier'a, pre care purescu li recomanda ca se romana leniscititi, ca-ci tempulu va viedea tote ranele. Acum numai se taca etc. — Frumosa invetiatura, numai catu su-prea putieni nebunii, cari s'o urmeza. Daca te tortureza pre nedreptulu poti tace?

** (Iosifu Oroszhegyi) care petrecu mai multu tempu in strainetate si anume in Cipru si Alesandria ca medicu rentorse acum de curendu in patria. Unu amicu alu lui, care lu-corceta, scrie urmatoriele siruri doiose despre starea lui: „Am aflu pre amicu meu (Oroszhegyi) sub o porta asiediatu pre unu scaunu nepotendu-se neci misca. — Indesiertu s'au rogatu amicii lui de societatea ajutatoria a honvediloru acest'a nu-i da neci unu ajutoriu. Canda a venit catra casu l'a lovitu gut'a, si totu atunci fu despoiatu si de banii ce-avea si de 3 ladi de unelte. Acum a voitu a-si vinde apoteasa de casa, pentru ca se-si acopere lipsele, inse nu si-a aflu omu, care se o cumpere. Ar' lucra bucurosu, dar' nu pot'e. Se dice ca acestu omu nefericitu ar fi fostu odata romanu.“

Sciri electrice.

Vien'a, 25 maiu. Maiestatea sa a santiunatu legea scolaria, matrimoniala si intreconfesionala. — „Neue freie Presse“ comunica unu telegramu privat d'in Parisu, in urmarea carui-a cabinetulu austriacu voiesce a provoca pre guvernulu romanu, se si-tracta nota sa catra consululu austriacu, si pentru acest'a a sondatu poterile straine. Franci'a e neresolvita, Angli'a a promis spriginulu seu.

Vien'a, 25 maiu. In cas'a deputatiloru se desbate proieptulu de lege despre alegerile directe in senatulu imperialu. Zyblieckiewicz afla, ca proieptulu acela nega individualitatele tierelor, si protesteaza in numele poloniloru, cari se abstienu de la votizare. Asemene face Giovanelli in numele tiroleniloru. Legea s'a primitu.

Vien'a, 26 maiu. La immormentarea lui Mühlfeld au luatu parte o multime imensa de poporu, ministrii: Giskra, Auersperg, Berger, Hasner, mai toti deputatii, consiliulu municipalu, reuniunile politice si preste 2000 studinti.

Vien'a, 26 maiu. „Wiener Abendpost“ scrie ca atatu Franci'a catu si Angli'a au aprobatu merrile Austriei fati'a cu Romania.

Parisu, 24 maiu. „Constitutionnel“ constatera ca cuventarea de tron a regelui d'in Prusia e pertrunsa de unu spiritu mai sublimu, de catu celu ce s'a manifestatu in desbaterile parlamentulu de vama; adauge, ca cuventarea acest'a e antai'a manifestatiune oficiala, care sta in consuantia deplina cu spiritulu pacii de Prag'a.

Londra, 25 maiu. Guvernulu briticu a proieptatu desarmarea generala; pertractarile respectiv' inse au datu preste greutati insemnate.

Belgradu, 25 maiu. Rescol'a d'in Bosnia ia dimensiuni mari. Osman pasi'a a plecatu cu cavaleria spre a o suprime.

Proprietariu, redactoru respundistoriu si editoriu:
ALESANDRU ROMANU.